

РОЗВИТОК МУЗИЧНО-ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ РОБОТИ НАД ВОКАЛЬНИМ РЕПЕРТУАРОМ

В статье рассматривается развитие музыкально-интеллектуальной сферы в процессе изучения вокального репертуара; освещается содержание и структура научной дефиниции «музыкальный интеллект»; определяется художественное воздействие вокального репертуара на развитие интеллектуальной сферы студенческой молодёжи.

Ключевые слова: музыкально-интеллектуальная сфера, музыкальный интеллект, студенты, вокальный репертуар.

The article talks about the development of musical and of intellectual sphere of the students of the higher educational institutions through an artistic direction in the process of learning vocal repertoire. Highlights the content and the structure of the scientific definition of "musical intellect". Determined by the artistically impact of vocal repertoire on the development of the intellectual sphere of the students.

Keywords: musical and intellectual sphere, musical intellect, students, vocal repertoire.

Питання розвитку інтелектуальної сфери у студентів за допомогою вокального класичного репертуару стоїть на сьогоднішній день досить гостро. Більшість студентів бажають співати сучасну популярну музику зарубіжного гатунку, а не вивчати кращі твори національної вокальної спадщини та світової класики. Отже, є необхідність в «осучасненні» та «оновленні» змісту та методів організації роботи студентів над вокальним репертуаром, який є домінуючою складовою збагачення інтелектуальної сфери кожної особистості.

Аналіз науково-методичної літератури допоміг з'ясувати наступні вихідні положення. Музика та інтелект – незвичайне співвідношення. Сучасний науковець-психолог Л.Д. Столяренко визначає поняття «інтелект» як глобальну здібність діяти розумно, раціонально мислити та добре справлятися з життєвими обставинами [1, с.207].

Музичний інтелект – один з компонентів музичних здібностей, поряд з почуттям ритму, музичним слухом, співацьким голосом тощо. Більше того, багато дослідників віддають музичному інтелекту провідну роль у формуванні музичної обдарованості у особистості. Саме інтелект відповідає за включення у перелік музичних здібностей креативності – здатності вигадувати щось нове, знаходити неординарні рішення до того чи іншого музичного завдання. Музично-інтелектуальна сфера особистості проявляється, в першу чергу, у її здатності до музичних асоціацій у процесі вокального виконання високохудожніх творів. Повсякденні явища, переживання, художні смаки та цінності асоціюються у «власника» музичного інтелекту з музикою. Музика стає одним з основних «каналів» розуміння власного «Я» та навколишнього світу.

Існує думка, що музичний інтелект сприяє формуванню особливої здатності у людини – синестезії сприйняття, кольору, форми, смакових та тактильних відчуттів у процесі музичного мистецтва, які зливаються у єдиний художній образ.

Музичний інтелект – широке та багатогранне поняття; воно не обмежується загальним володінням співацьким голосом або музичним інструментом, теоретичним знанням нот, практичними вмінням та навичками натискати на клавіші або струни інструменту, оскільки будь-яке звуковидобування має бути усвідомленим. А усвідомлювати студентам у процесі музичного навчання доводиться дуже багато, і не тільки усвідомлювати, але і відчувати почуттєво-емоційний зміст твору, у процесі сприймання або вивчення вокального твору, включаючи при цьому інтуїцію. Такі вміння та навички не народжуються на порожньому місці, а вимагають постійного пробудження та розвитку, усвідомлення та удосконалення у процесі систематичної вокально-виконавської діяльності.

Музичний інтелект проявляється ще з ранніх років дитини, коли вона починає чути тембри, розрізняє звукові барви, настрій та характер музики. З часом відбувається робота над

постановкою голосового апарату особистості, яка є запорукою формування правильного звуковидобування, а також правильних вокальних відчуттів.

Необхідною умовою розвитку музично-інтелектуальної сфери особистості як дитини, так і дорослої людини є необхідність сприйняття вокальних творів класичного мистецтва у трактовках різних виконавців, різноманітних за жанрово-стильовою палітрою, різнохарактерних за змістом.

Працюючи на індивідуальних заняттях зі студентами, викладач вокалу має приділяти значну увагу формуванню асоціативно-образного мислення студентів, яке збагачує їх емоційну, інтелектуальну сферу. Такі традиційні методи музичного навчання як слухання «еталонних зразків» у інтерпретаціях співаків сучасності й минулого; евристичні бесіди про почуте; самостійний аналіз студентом художньо-образного змісту вокального твору, а також обмін враженнями після прослуховування музичного матеріалу, сприяють збагаченню музично-інтелектуальної сфери особистості студента.

На нашу думку, структура музичного інтелекту складається не тільки з асоціативних уявлень особистості студента про художні образи твору, але і включає знання музичних стильових течій та жанрової палітри, їх характерних ознак.

Розвинута музично-інтелектуальна сфера студента передбачає знання особливостей оперної музики та основних жанрів класичного музичного мистецтва. Для поповнення таких знань дуже корисним є відвідування концертів та слухання «живого» виконання високохудожніх творів.

Не можна не наголосити на тому, що вірним помічником в удосконаленні музичного інтелекту є мистецтвознавча література. Необхідно мати достатні історичні знання про розвиток музичної культури нашої держави й інших країн світу у різних часових вимірах, а також мати спеціальні знання з історії створення різних вокальних шкіл та виконавські стилі різних епох.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можемо зробити висновок, що музичний інтелект є пізнавальною сферою, яку потрібно удосконалювати безперервно, і для цього є достатньо багато найрізноманітніших засобів. Від правильної постановки голосового апарату, слухання музики, читання науково-методичної літератури з профільних дисциплін, тісного знайомства з іншими видами мистецтва (літературою, живописом, поезією) залежить розвиток як художньої, так і інтелектуальної сфери особистості.

У процесі вокальних занять надійним тестом на виявлення музичного інтелекту у студента є його власна інтерпретація вокального твору.

Адже особистості, наділені музичним інтелектом, навіть під час аналізу та оцінювання музичних творів починають «творити» – знаходять нові підходи до розуміння вокальної спадщини. Здатність до імпровізації, органічне поєднання різних музичних жанрів та засобів передачі композиторського задуму – свідчення високого рівня розвитку музичного інтелекту. Оригінальність, багатство музичних думок, швидкість мислення – це параметри креативності, або, іншими словами, творчої обдарованості особистості. Як відмічав Фергюсон: «Творчі здібності не створюються, а вивільняються» [1], отже і здібності до імпровізації можна вважати природними задатками, які розвиваються в процесі систематичної музично-виконавської діяльності.

Якщо такі здібності як музичний слух, тембральне забарвлення голосу, почуття ритму багато в чому визначаються як природні задатки, хоча і виявляються за сприятливих обставин під час музичного навчання, то музичний інтелект залежить від генетики та навколишнього оточення особистості. Розвиток музичного інтелекту студента багато в чому залежить від музичного «оточення», тобто, від музики, яку він виконує та слухає, від того, з ким спілкується та обговорює почуте, від того, кому він представляє результати своєї власної музичної творчості, від кого отримує позитивний зворотній зв'язок.

Вокально-виконавський репертуар містить значні важелі впливу на розвиток музично-інтелектуальної сфери особистості. Так, Г.М. Падалка для вибору навчального музичного репертуару пропонує урахувати деякі вимоги. До них належать:

– послідовне і систематичне вивчення національних зразків мистецтва в єдності із кращими творами світової класики;

- повнота жанрово-стильового охоплення мистецтва;
- систематичне оновлення матеріалу і повторення засвоєного;
- включення творів, призначених для опанування із викладачем і для самостійного опрацювання;
- вивчення мистецької спадщини минулого і творчості сучасних авторів тощо [2].

Урахування означених вимог безпосередньо спрямовано на формування та розвиток музично-інтелектуальної сфери особистості майбутнього вчителя музики.

Найкращим шляхом розвитку музичного інтелекту студента є тісний зв'язок між фаховими дисциплінами та іншими мистецькими та гуманітарними дисциплінами, що сприяє розвитку художньої культури особистості в цілому.

Музичний інтелект у тій чи іншій мірі притаманний більшості людей – скільки людей, стільки й варіантів його прояву. Для майбутніх професіоналів-вокалістів формування музичного інтелекту стає гарантією плідного творчого зростання, джерелом осягнення нових прийомів сприйняття та переробки потрібної інформації, видобуванням бажаних емоцій потрібних для передачі власних авторських трактовок.

Осягаючи красу у мистецтві, студенти вчать ся цінувати її у реальному житті та людських відносинах. По крупичках молода людина вбирає в себе красу справжньої класичної музики, що формує її художній смак та світогляд. Адже ще Василь Сухомлинський зазначав: «Музичне виховання – це не виховання музиканта, а виховання людини» [3].

Підсумовуючи вищевикладене, хочеться надати висловлювання чудового музиканта, мистецтвознавця, експерта та ведучого нобелівських концертів Михайла Казініка. «Урок музики – це вища форма уроку Естетики і Світогляду. Якби ті, хто приймає рішення, знали, наприклад, що перший крок до Нобелівської премії – вивчення класичної музики в дитинстві, напевно б вони змінили своє ставлення до неї», «Якщо ви хочете, щоб ваші діти зробили перший крок до Нобелівської премії, починайте не з фізики і не з хімії, починайте з музики, бо в її структурах сховані всі формули наукового мислення!» [4].

Література

1. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва: теорія і методика викладання мистецьких дисциплін / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
2. Столяренко Л. Д. Основы психологии : учебник / Л. Д. Столяренко. – Ростов н/Д : Феникс, 2001. – 672 с.
3. Сухомлинський В. А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – М. : Пометиздат, 1979. – (Избранные педагогические сочинения : в 3 т. / В. А. Сухомлинский ; Т. 1. – С. 75).
4. Казиник М.С. Тайны гениев [Електронний ресурс] : [публ. книга] / Михаил Семёнович Казиник. – Електрон. Дані. – Режим доступу : <http://www.kazinik.ru>.

УДК: 786.2:78.017.2

Лі Данься

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВИКОНАВСЬКИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПІАНІСТА

В статье рассматриваются этапы развития исполнительских способностей пианиста: качество нейродинамики, общие способности, музыкальные способности, исполнительские способности. Раскрывается структура исполнительских способностей пианиста: психомоторные способности, надежность, артистизм, сценическое внимание.

Ключевые слова: *развитие исполнительских способностей, пианист-исполнитель, сценическое мастерство.*

This article discusses the steps of performing abilities pianist: the quality of neurodynamics, general ability, musical ability, performance ability. Revealed the structure of your performances, pianist: psychomotor ability, reliability, artistry, stage attention.

Keywords: *development of performing skills, pianist, singer, stage mastery.*